

Yksityistieinfo 22.1.2026 Sotkamo

Kunnan ja tiekunnan roolit yksityisteiden tienpidossa

Timo Pisto , yksityistieasiantuntija

Henkilöesittely ja yhteystiedot

- Yksityisteiden suunnittelu, rakentaminen, rakennuttaminen, tiekuntapalvelut, koulutus ja t&k – toiminta yli 30 vuotta
- Metsäbiotalouden ja puunkäytön edistäminen

Esitys

Yleistä yksityisteistä ja
lainsäädännöstä

Kunnan ja tiekunnan roolit
tienpidossa

Tietoa päätöksenteon ja
ratkaisujen turvaksi

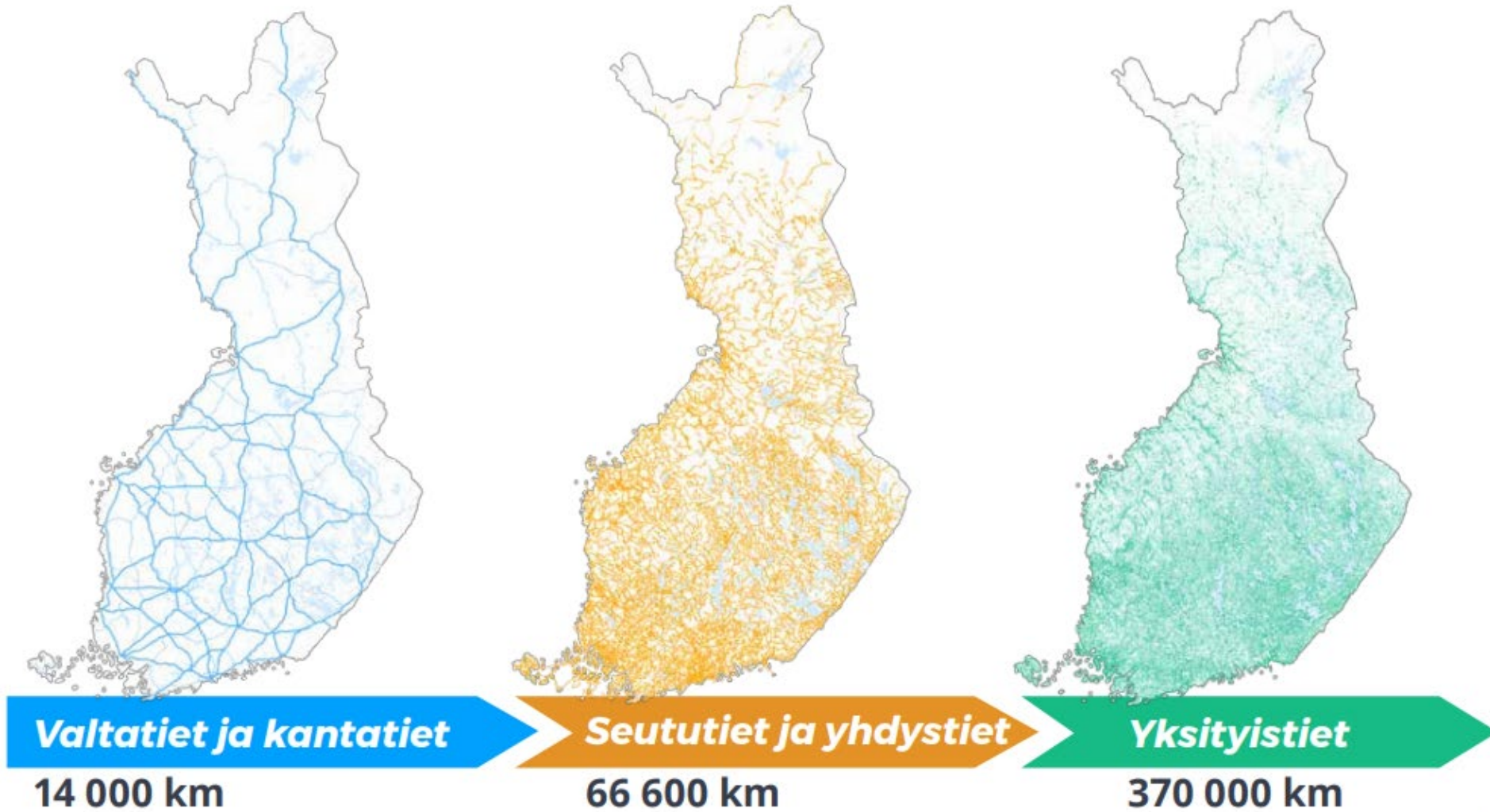
Yleistä yksityisteistä ja lainsäädännöstä

Mikä on yksityistie?

Yksityistien määritelmä

-
- Yksityistiellä tarkoitetaan sellaista ensisijaisesti yksityistä liikennetarvetta palvelevaa tieliikenteen väylää, johon rasitteena kohdistuu vähintään yhden kiinteistön hyväksi tieoikeus
 - Yksityistiet voidaan jakaa kolmeen ryhmään:
 1. Toimitustiet → Viranomaisen perustamat tieoikeudet. Usein perustettu tiekunta vastaamaan tienpidosta, Suomessa noin 60 000 tiekuntaa.
 2. Sopimustiet → Tienkäyttäjien/kiinteistöjen välillä tehty sopimus tien käytöstä ja -pidosta
 3. Kiinteistöjen omat tiet → Omalla maalla oleva tie. Tieoikeus vain kiinteistönomistajalla

Yksityistiet tärkeä osa tiestöä

Yksityisteiden merkitys

- Yksityisteillä on merkitystä muun muassa:
 - **Vakituisen-** ja loma- asumisen ulospääsyteinä
 - Toimivat **monen elinkeinon** mahdollistajana mm. maa- ja metsätalous
 - Helpottavat **julkisten palveluiden** tuottamista
 - Mahdollistavat **monia turvallisuuteen** ja **huoltovarmuuteen** liittyviä toimintoja

Yksityisteihin liittyvä lainsäädäntö

Yksityistieasioita koskeva lainsäädäntö

- **Yksityistielaki**

- **Tilustielaki 1927-1962**

- **Laki yksityisistä teistä (358/1962)**

- voimaan 1.1.1963

- **Yksityistielaki (560/2018)**, voimaan 1.1.2019

- Muutettu kaksi kertaa, kolmas muutosprosessi meneillään

Yksityistielain tarkoitus (1 §)

- Yksityistielain tarkoituksena on turvata asutuksen, elinkeinoelämän ja muiden yhteiskunnallisten tarpeiden edellyttämät kulkuyhteydet kiinteistöille, jotka eivät sijaitse maantie- tai katuverkolla, sekä turvata yksityistieverkon ylläpito ja kehittäminen osana liikennejärjestelmää. Lain tarkoituksena on myös taata yksityisteitä koskevissa asioissa asianosaisten oikeusturva ja tieosakkaiden yhdenvertainen kohtelu.

Kuntien yksityistieavustukset

- Kunnat voivat halutessaan edelleen avustaa yksityisteitä (yksityistielaki 84 §).
 - Kunta päättää:
 - » tienpitoon myönnettävistä avustuksista
 - » avustuksen ehdoista
 - » käytön valvonnasta
 - » tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suoritettavaksi.
 - Yksityistielaisissa on kaksi uutta pakollista avustuskriteeriä valtion ja kunnan avustuksille:
 - » tietä koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta,
 - » tiekuntaa ja yksityistietä koskevat ajantasaiset tiedot ovat yksityistie-rekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä (50 §).
 - Kunnan on siis edellytettävä:
 - » avustuksen ehtona, että tiekunta on järjestäytynyt,
 - » tiekuntaa ilmoittamaan avustus-hakemuksessa, ovatko sen tiedot ajantasalla (50 §).
-

Kunnan ja tiekuntien roolit tienpidossa

Mitä on yksityisteiden tienpito?

Tienpito

- **Tienpito on tien rakentamista, kunnossapitoa ja perusparantamista ja hallinnointia**
- Tien rakentaminen on
 - Uuden tien rakentamista
 - Olemassa olevan tien siirtämistä, leventämistä tai perusparantamista
- **Tien kunnossapito = tien pitämistä tieosakkaiden liikennetarvetta vastaavassa kunnossa**
- Tieosakkaat päättävät tien kunnossapitotasosta

Kuka on vastuussa yksityisteiden tienpidosta?

- Yksityistiehen tieoikeuden saanut on velvollinen tieosakkaana osuutensa mukaan osallistumaan kyseisen yksityistien tienpitoon. Tienpitovelvollisuus alkaa, kun tieoikeus perustetaan ja päättyy, kun tieoikeus lakkaa Ytl 34§.
- **Tieosakkaat ovat vastuussa omien yksityisteiden tienpidosta!**
- Tiekunnilla mahdollista siirtää tienpitovastuu ulkopuoliselle taholle Ytl 68§. Päätös oltava yksimielinen ja valtuutus voi olla voimassa kerrallaan max. 4 vuotta.

Kuntien rooli tällä hetkellä yleisesti

- Kunnilla viranomaisrooli loppui vanhan yksityislain myötä (tielautakunnat lakkautettiin)
- Valtaosa Suomen kunnista luopunut yksityisteiden tienpidon operatiivisista toimista
- Siirtyminen **tienpitäjästä rahoittajan** rooliin alkanut kiihtyä 1995 jälkeen, kun valtio lopetti yksityisteiden kunnossapidon rahoittamisen
- Kunnilla tänä päivänä erilaisia avustusmalleja ja perusteita joissa pääsääntöisesti määritelty omavastuita tiekunnille/tieosakkaille
- Kuntien yksityistierahoitus Suomessa noin 30 M€/vuosi

Tilanne Sotkamossa 2025

- Kunta hoitanut vakituisten asutusten ym. tärkeiden yksityisteiden tienpidon kokonaisvaltaisesti → pitkä historia
- Tiekuunnilla/osakkailla ei omavastuita tienpidon kustannuksista
- Tiekuuntien omaehtoinen toiminta tienpidossa suhteellisen vähäistä
- Osa tiekuunnista ”nukahtanut” kunnan hyvässä hoidossa, mikä on tunnistettu muissakin vastaavissa tilanteissa
 - Tiekuunnat ei välttämättä ole kaikilta osin toimintakykyisiä

Mitä suunnitellussa muutoksessa on hyvä huomioda

- Varmistetaan, että tiekunnat ovat toiminta- ja päätöksentekokykyisiä
 - Neuvonta, ohjausta ja koulutusta
 - Kokoukset / toimielin / tienpidon osittelu
- Laaditaan toimiva avustusmalli ja kriteerit
- Varmistetaan, että tiekunnat ja palveluntuottajat löytävät toisensa
- Selvitetään tieinfran nykykunto / investointitarpeet
- Hyödynnetään tienpitoon liittyvä historiatieto

Tiekunnat – Kunta – Palveluntuottajat

Toimintakykyiset tiekunnat ja kunnossa oleva tieverkko !

Tärkeää, ettei viestikapula tipahda muutostilanteessa!

KIITOS!

